СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 214. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 15-го вересня 1937. VOL. XLV. No. 214. Jersey City, N. J., Wednesday, September 15, 1937 THREE CENTS

Є МІСЦЕ ТІЛЬКИ ДЛЯ ОДНОЇ РОБІТНИЧОЇ ЮНІЇ В АМЕРИЦІ

ЛУЇСВИЛ. — Вилiем Ґрін, президент Американської Федерації Праці, сказав на конвенції друкарів таке: „В Америці може бути тільки один, обєднаний і зсолідаризований робітничий рух". Далі підкреслив, що він не бачить ні одної важної причини для того, щоб розбивати „дім праці". Ось тими виразами він натаврував Комітет Промислової Організації, що відтягає робітників від звязку з Американською Федерацією Праці.

ЗА РІШЕННЯ БІЛЬШОСТИ І ДЕМОКРАТІЮ.

АСБЕРІ ПАРК (Ню Джерзі). — На 59 конвенції Федерації Праці Стейту Ню Джерзі рішено виключити з Федерації всі юнії, які є у звязку з Комітетом Промислової Організації. На 600 присутних делеґатів був тільки один голос проти цеї ухвали. Закинено Комітетові Промислової Організації, що він змагає до диктатури і нехтує демократичними формами правління, бо не визнає рішення більшости. Зазначувано, що коли має вдержатись робітничий юнійний рух, то мусить бути задержане право більшости вирішувати. Підкреслювано й те, що всі закони, що їх ухвалено на добро робітництва, були ухвалені завдяки заходам Американської Федерації Праці.

ПЕВНИЙ, ЩО БУДЕ СПОКІЙ В ЕВРОПІ.

НЮ ЙОРК. — Повернувся з Европи Ґровер Ґвейлен, президент і ґенеральний комісар Світової Вистави, що має відбутися в Ню Йорку в 1939 році. Ґвейлен їздив до Европи, щоб порозумітися з ріжними державами в справі їхньої участи у виставі. Уже 15 держав зарезервували для себе місця на виставі. Ґвейлен каже, що з власної обсервації й з розмови з провідними мужами ріжних держав набрав *переконання*, що всі в Европі, як уряди так і *народи*, бажають собі спокою, та що до війни таки не прийде. Найбільше припав Ґвейленові до вподоби Мусоліні, котрий заявив Ґвейленові, що Італія і Злучені Держави мають одні й ті самі ідеали й обидві держави змагають до миру.

ДО ШКОЛИ!

НЮ ЙОРК. — Понад один міліон дітей переступило шкільні пороги цього року в однім тільки Ню Йорку.

ГОВОРИТИМУТЬ ПРО ОБОВЯЗКИ СУПРОТИ СВОГО НАРОДУ.

НЮ ЙОРК. — Жидівські рабіни заповіли, що на Судний День будуть проповідувати по божницях про те, до чого зобовязаний супроти свого народу той, хто визнає жидівську релігію.

КОЛИ МОЖНА ОБИТИСЬ І БЕЗ ПАРТІЇ.

НЮ ЙОРК. — Ля Ґвардія, кандидат на поновний вибір на посадника міста Ню Йорку, заявив, що щоб наглядати над тим, щоб місто мало чисті вулиці та щоб добре функціонувала огнева сторожа, не конче треба належати до демократичної чи републиканської партії.

ПЕРЕДВИБОРЧА АҐІТАЦІЯ.

НЮ ЙОРК. — Ал Смит, бувший кандидат на президента держави, попираючи сенатора Коповленда на посадника Ню Йорку, заатакував у своїй промові контркандидата, теперішнього посадника Ля Ґвардію, кажучи, що в Ситі Гол сидить „гіподромський актор". Ля Ґвардія відповів своїм критикам, що він нікого не буде просити про голос, ні не буде бавитися в демагогію, хоч певний цього, що побив би на вічу і найбільших демагогів — теж демагогією.

ВЖИВАЄ „БОРЦІВ" ПРОТИ РОБІТНИКІВ.

БОСТОН. — Робітники, що зізнавали перед „Нешенел Лейбор Рілейшенс Борд" у справі фабрики Форда в Сомервил, Масачусетс, подали, що заряд фабрики вживав до боротьби з робітниками заводових „борців".

БЛЕК І КУ КЛАКС КЛЕН.

ВАШИНГТОН. — Розгорілася надобре нова кампанія проти бувшого сенатора Гюґа Блека з Алабами, що його недавно назначено членом Найвищого Суду Злучених Держав. „Питсбург Пост Газет" друкує низку статтей, якими доказує, що Блек належав до Ку Клакс Клена, потім від нього відійшов, а пізніше знову до нього вступив і був іменований членом на ціле життя. З цього приводу вимагають нових доходжень проти Блека і його усунення. Справа готова знову бути видвигнена в конґресі. Блек, що тепер перебуває в Европі, не дає на це ніякої відповіди. І президент Рузвелт не дає ніяких вияснень.

ДЛЯ БОРОТЬБИ З „РАДИКАЛАМИ".

У Ню Йорку сформувалася якась нова організація, що назвала себе „Найтс оф Проґрес", маючи на цілі „американізм", себто боротьбу з „радикальними" елементами, що цей американізм піккопують.

ОСЯГ ЛЕТУНА НА БЕЗМОТОРОВОМУ ЛІТАКУ.

Німецький летун, поручник Шнайдер, що взяв участь у змаганнях безмоторових літаків у Рощері, перелетів безмоторовим літаком понад Альпи. Пор. Шнайдер причалив у Палянедр у кантоні Тасіна в італійській Швайцарії.

МАЛОПЛАТНІ ВЧИТЕЛІ.

На конференції Канадійського Стоварищення Вчителів народних шкіл вирішено розвести всекраєву кампанію за більшу платню для вчителів, особливо тих, що учать у фармерських округах. Виявилося, що багато вчительок і вчителів працюють за 300 долярів річної платні.

ОПІКА НАД ЛЮДЬМИ, ПЕРЕТОМЛЕНИМИ ЖИТТЯМ.

Один священик у Відні створив добродійну установу, присвячену спеціяльно опіці над людьми, що перетомлені життям, без огляду на їх віроісповідання і національність. Впродовж перших трьох місяців урятовано 150 осіб від самогубства, переконуючи їх, що треба жити і варт. 600 осіб, які вже наложили на себе руку, уміщено у шпиталях і санаторіях.

ВХОПИЛИ МОЛОДУ АМЕРИКАНКУ В ПАРИЖІ.

До Парижа приїхала молода американка в товаристві своєї тітки і замешкала в готелі. Три дні пізніше молода американка, що є танечницею, нагло пропала. Згодом її тітка дістала лист з домаганням окупу в сумі 500 долярів. На випадок невиплачення тієї суми загрозили смертю її сестрінниці. Американський амбасадор повідомив про це поліцію, але вона не попала досі на слід злочинців.

НЕВДАЛИЙ РЯТУНОК.

Цими днями з моста Провенчер у Вінніпеґу якийсь чоловік або скочив у ріку в намірі самогубства або через випадок впав у воду і почав топитися. Це завважив купаючийся недалеко безробітний І. Ґовел, який кинувся негайно до потопаючого. Коли Ґовел доплив до потопаючого, той занітавсь, чи він хоче його рятувати. Ґовел відповів, що так, і схопив потопаючого за одіння та почав тягнути до берега. Одначе тягар був завеликий і Ґовел побачив, що нічого не вдіє. Він випустив потопельника з рук, а сам приплив до берега. Потопельник пішов на дно ріки і його трупа ще не знайшли.

В часі, як Ґовел був занятий рятунком потопельника, хтось украв пакунок, що його Ґовел залишив на березі.

НІМЦІ У ЛЬВОВІ.

У Львові перебувала кілька днів прогулька німецької молоді з Німеччини, „Ґітлер-Юґенд". Було їх 36. Велике враження робило, як вони маширували гострим військовим кроком вулицями й напереді несли великий прапор зі свастикою. Жиди повибігали зі склепів і приглядалися з великою цікавістю. Гостили їх і проводили по Львові гарцежи. Наші студенти самі приступали до них при кожній нагоді, поздоровляли окликом „Гайль Гітлер" і „Гайль Україна" та навязували короткі розмови. Німці видно мали **заборону говорити**, бо в розмові були дуже маломовні й обережні. Але всетаки говорили, що всі **знають багато про Україну** й знають добре про все, що діється в нас. Було також ще кілька прогульок німецьких студентів, які відвідали українських студентів.

ЗНАЙШЛИ ТРУПА ЗАМОРДОВАНОГО ФАРМЕРА.

Недалеко Пайн Ривер, Ман., яких 65 миль на північний захід від Давфину, поліція знайшла тіло замордованого фармера, Петра Сеника, літ 49. Він серед невияснених обставин зник з дому коло 31. липня ц. р. Повідомлена про це поліція після довгих і мозольних розшуків попала на місце, де було закопане тіло Петра Сеника. Поліція прийшла до висновку, що Сеника хтось замордував ударом сокири в голову. Все вказує на те, що знайдене тіло було закопане в землю перед двома тижнями.

ТРАГІЧНА СМЕРТЬ ПРОЧАНИНА.

На головний двірець у Львові заїхав у неділю вечором потяг, що віз українських прочан, які верталися з Гошова, пов. Долина. Коли люди розбіглися по воду, надіхав потяг із Коломиї. Через необережність 28-літній Петро Козар, кравець із Боянця, пов. Жовква, перебігаючи поперек шини, дістався під паровіз і згинув на місці. Внаслідок випадку потяг до Варшави відійшов з півгодинним спізненням.

ЗА ПСА — ЧОЛОВІК.

За побиття пса Яків Савчук з Білки, повіт Костопіль, заштилетував свого сусіда Сломяка.

СМЕРТЬ ВІД ЩАСТЯ.

Суд у Ліоні розглядав цими днями затяжну справу одного почтового урядовця, який обезпечився на пів міліона франків у користь своєї жінки. Він був дуже здоровий і після довгих формальностей його обезпечення асекураційне товариство приняло. Та як тільки він підписав обезпеченеву полісу, упав без памяти. Лікар ствердив удар серця. Клієнт схвилювався від надмірного щастя, що перевів щасливо таку трансакцію, і вмер. Товариство відмовилося виплатити його жінці обезпеченеву суму і вона почала процес. Товариство програло процес у ріжних інстанціях. Підпис покійного був на полісі — умова була заключена, його жінка дістала пів міліона.

ЗАМОРДУВАВ ЖІНКУ І СИНА.

Єфрема Лесюка, молодого фармера з Оранджвил, Онт., обвинуватила лава присяглих на слідчому суді за вбивство своєї жінки, Анни, і сина, якому ще не було тижня. Лава видала своє рішення, вислухавши кількох свідків, між якими була сусідка, пані Айрленд. Вона посвідчила, що Лесюк твердив, що дитина подібна не до нього, а до брата жінки. На тому тлі почалися зараз по народинах сварки, що закінчились огидним злочином. Коронер ствердив, що жінка була вбита сокирою. Немовлятко було схоплене за ноги й мало розтріскану голову. Потім дім був підпалений. На слідчу розправу зїхалися всі околичні фармери. Головна розправа відбудеться в осени.

ТУНЕЛЬ ЧЕРЕЗ ВОГЕЗИ.

Президент французької републики Лебрен доверщив відчинення новозбудованого тунелю через Вогези, що дає змогу получити коротше, як досі, централину Францію з Альзацією й Льотарингією.

ПІЛЬНІ ШКІДНИКИ.

В громаді Серетець, пов. Збоpів, хтось викопав на шкоду С. Вайнштайна бульбу на трьох четвертинах морґа, на шкоду Петра Клинка і Костя Слотюка скошено два морґи гречки і проса, а Петрові Юркевичеві розкинули 20 кіп збіжжя. Влада визначила варту, що має пильнувати нив перед шкідниками.

ПРИСУД НА ДЕФРАВДАНТА.

В Познані відбувся процес проти урядовця скарбового уряду, Валентина Галяса, за велике спроневірення на шкоду цього уряду. Обвинувачений за здефравдовані гроші побудував собі дві камениці. Галяса засудили на 13 і пів року вязниці та 30,000 зл. гривни з заміною на випадок нестягальности на 1 рік вязниці.

ЗЛОВИЛИ РОЗБИШАКІВ.

Румунська жандармерія арештувала злочинців, що вимордували й ограбили родину Ціґів у Лукавці на Буковині. Після викриття злочину цілу околицю піддано пильній обсервації і до вісьмох годин зловлено трьох перших винуватців, Евстрата Ахілова, Стефана Ахілова і Миколу Калинчева, у яких знайшли закривавлені сорочки та зброю. Вони признались до злочину і подали назвища трьох інших спільників, за якими рушила зараз погоня. Заскочила їх, як спали в ліз. Зловлених закували в кайдани і перевезли до Лукавця. При конфронтації всі признались до вини. В одного, Данила Сергієва, знайшли всю зрабовану готівку, а саме 175,000 леїв і 300 долярів. Він зрабував і сховав гроші, щоб опісля поділитися зо своїми спільниками. Тим способом до чотирьох днів вияснено злочин і винуватців передано в руки справедливости.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПОМЕР ТОМА МАСАРИК

ПРАГА. — Минулого вівтірка помер у Празі бувший президент чехословацької републики, Тома Гаріґ Масарик. Він мав 87 літ. Тома Масарик був сином візника, з походження словака. Коли підріс, то вибився в науці до тої міри, що став професором університету у Відні. Рівночасно займався політикою і був послом до австрійського парляменту, в якому заступав чеські інтереси. З вибухом війни утік за границю і там продовжав роботу в користь визволення Чехії. З розпадом Австрії і створенням чехословацької републики Масарик вернувся до рідного краю і там вибрали його досмертним президентом. Але кілька літ тому з огляду на занепад здоровля Масарик зреззиґнував з президенства і його обняв його довголітній помічник у політичній роботі, Бенеш. Масарик був не лише політик, але також фільософ. Він написав багато фільософічних праць, у яких пробивається глибока людяність. Його вважають за кордоном і в краю „основоположником чеської держави".

НОВІ ХВИЛІ АНТИСЕМІТИЗМУ В ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — В Польщі вибухли нові хвилі антисемітизму, якими керує польська партія „Стронніцтво Народове". Протижидівські виступи спалахнули головно в містах Варшаві, Вильні, Любліні, Ґродні і Бидґощі. В Бидґощі підчас вуличної демонстрації побито 20 жидів. У Вильні повибивано вікна місцевому рабінові, що колись був сенатором польського сойму. У Варшаві на вулиці Свентокшиській студенти стоять лавами і пікетують жидівські склепи та не допускають покупців. У часі пікетування вони викрикують „Смерть жидам!" „Вішати жидів!" і т. п. Цікаве те, що це діється в недалекому сусідстві від польського міністерства закордонних справ, а також у поблизькі головної команди поліції. Поліції приглядаються спокійно до цього пікетування і зовсім не думають перешкоджати демонстрантам.

СОВЕТИ ВИКИНУЛИ ДВОХ ЯПОНСЬКИХ КОНСУЛІВ.

МОСКВА. — Советська влада подала до відома японській амбасаді, що вона відбирає двом японським консулятам, в Одесі і Новосибірську, права побуту. Ця заборона наступила по виміні кількох дипломатичних нот між советською владою і японською амбасадою.

КРІВАВА ЧИСТКА В СОВЕТСЬКІЙ КАРЕЛІЇ.

МОСКВА. — Московська влада кріваво розправляється з советською частиною Карелії. Десятки людей, серед них бувших видних комуністів, арештують і засилають не знати куди. Часопис „Червона Карелія" признається, що в її власній редакції сиділи редактори, що були „ворогами народу", але тепер тих редакторів усунено і їх місця заняли інші. Кажуть, що промисл у Карелії лишився далеко позаду назначеного пляну.

СОВЕТИ ЗАЛЯКАНІ ШПИГУНСТВОМ.

ПАРИЖ. — Ґаролд Дені, довголітній кореспондент „Ню Йорк Таймсу" в Москві, будучи тепер на відпусці в Парижі, описує свої враження з Советів. Він каже, що життя під советською владою дуже тяжке і його може витримувати тільки тамошнє населення. Люди з західних країв відразу підняли б революцію. Він також каже, що масові розстріли, що відбуваються тепер у Советах, є ще далі загадкою для всіх, і перебуваючі там чужинці виробляють собі на те свій погляд. Правдоподібне є це, що сталінська влада має великий відсоток ворогів. Також можливе є, що на советських територіях чужі держави справді розбудували широку сітку шпигунства. Внаслідок масових розстрілів усе советське населення є дуже здеморалізоване, бо ніхто не знає, чи його не стріне така сама доля, як тих, що вже розстріляні. Стахановський рух не тільки що не збільшив продукції, але ще більше здеморалізував робітництво. Продукція лишається позаду дуже далеко.

ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКА ПРОМОВА ГІТЛЕРА.

НІРЕМБЕРҐ. — Закриваючи конґрес гітлерівської партії у Ніремберґу, Адольф Гітлер виголосив промову, в якій у гострій формі накинувся на всесвітній большевизм, що старається знищити нашу европейську цивілізацію. Цей большевизм він назвав „жидівським" і сказав, що свою силу він черпає з советської Росії, де він захопив владу. Тепер той сам жидівський большевизм пробує захопити владу в Еспанії, а також в інших краях. Гітлер заявив, що внаслідок захоплення влади в Німеччині його партією Німеччина стала відпорна на большевицьку заразу, але інші народи, головно демократичні, ще дуже податливі на неї.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ПРАВЕДНИЙ ЗАКОН"

Наш Шевченко заповів нам, що ми таки діждемося свого Вашинґтона з його „праведним законом". Тим „праведним законом" є американська конституція, яку перший підписав Юрій Вашингтон у Філядельфії дня 17. вересня 1787 року та яку Злучені Держави святкують цього року торжественно. Саме цього року припадає 150-літня річниця підписання цеї конституції. А цього тижня припадає вершок торжеств, звязаних з цим ювилеєм. Ми певні, що в усіх тих американських патріотичних маніфестаціях візьмуть численну участь і українці. То як американські громадяни і як ті, що відчувають Шевченкове пророче слово, що ним він нам вказав ту велику цінність, якою є американська конституція.

Очевидно, що тяжко сьогодні пізнати повну вагу і силу американської конституції, бо її ідеї переняли багато народів та держав і вони є вже, так би сказати, спільним добром людства. Та інакше ця справа виглядала тому 150 років. Тоді ця конституція була великою новістю. Це була свого роду революційна поява, вже хочби тому, що вона зачинається словами „Ми, Нарід Злучених Держав"... Цеж тоді був перший державний документ, у якім зазначено, що сам нарід має спромогу перемінювати свою волю у закон. Значить, що ця конституція не була накинена згори, не була з чиєїсь ласки, монаршої чи якої іншої, але вийшла з самого споду, з народньої маси. І тому саме в ній пороблено такі застереження, які дають народнім масам завжди можливість вирішувати свою власну волю, творити для себе свій власний закон. Треба тільки бути свідомим тих прав і треба мати відвагу й правдиве хотіння з них користати.

Ще зазначимо, що американська конституція узаконнила своєю появою те, що вже сталося. А це значить, що вона узаконнила американську революцію, бунт народних мас проти влади, проти англійського правління. Вона теж узаконнила відірвання американських земель від Англії, як теж проголошення повстання на тих землях Злучених Держав Америки як цілком незалежної від нікого, вільної держави. Все це, як бачимо, сталося революційним шляхом.

Не будемо розводитись над тими ріжними ідеями, що лягли в основу американської конституції. Ми тільки підкреслили те, що певно захопило й уяву нашого Шевченка, котрий, живучи під московським кнутом, так бажав бачити Україну визволеною і з таким „праведним законом", який собі вибрав нарід у Злучених Державах Америки. Бо цей закон є дійсно праведний; а якщо він цілком не дописує, як не забезпечує усім нам повної справедливости, волі чи добробуту, то годі винувати за це конституцію, а треба радше винувати тих, що не хочуть, чи не вміють, з неї користати. І ось на це треба нам усім памятати і з цього витягати науку.

ЦІКАВІ ВИЗНАННЯ

У Варшаві від кількох літ виходить „Бюлетин польсько-українські". Давніше в нім писали багато українців. Тепер число їх значно зменшилося; лишилися тільки журналісти з варшавської літературної групи „Ми" (Ольжівський, Крижанівський і інші) й І. Кедрин-Рудницький. Ясна річ, що „Бюлетин" підходить до української справи з точки погляду польської державної раціі, ясна річ також, що він гарячо попирає „нормалізацію". Тому тим характеристичніша є стаття головного редактора, що зявилася в останнім, 30 числі „Бюлетину". Стаття має заголовок: **„Ідемо до нової хмельниччини"**. Заголовок, як на автора і як на орґан, досить сензаційний. Якеж розуміння статті?

Автор є тої думки, що польсько-українську угоду започаткували Пілсудський і Голуфко. Але з того нічого не вийшло: „Соломяний вогонь хутко згас, а низка мізерот („ніцосці"), з оглядів корієрових, усунулась і не призналась до ідейної спільноти з Т. Голуфком". Автор посувається навіть далі і твердить, що „стріл, відданий до Голуфка, був цільним стрілом не тільки фізично, але й політично: розстрілена разом з Голуфком ідея польсько-українського зближення почала переходити низку етапів, сповидно „нормалізаційних", але в дійсності було це вгонювання хвороби в середину, яке скінчилося на нинішній трамтадрації „націоналістично-народовій", що живиться ненавистю до українців". Зачинається „наше їхання до перестанку під назвою хмельниччина".

З одного боку, пише автор з його точки погляду, „булоб це навіть добре, бо моглоб довершитися в часі, коли польська збройна сила є на висоті свого завдання", а не так, як було за історичної хмельниччини. Але, з другого боку, це не зовсім вигідно. Бо, твердить автор, ослабилоб сильно становище його народу супроти Московщини. Тепер, пише він, „українська справа допроваджена до завдання... безпеченства"; а коли так, що рішають українську проблему, „оповідати щось про окраїнні („кресові") джерела упадку Річи Посполитої", то це не робить на них враження. Автор нарікає, що його суспільність „відрікається всіх прихильників польсько - українського зближення", а „українські маси улягають рішучій радикалізації" (в сенсі крайности напрямків).

„Пригадуються нам часи перед хмельниччиною, коли то також рутенізм, чи тогочасний українізм, здеградований через помилки окраїнної політики Польщі, відірвався від Заходу і почав натомісць шукати опіки на Сході". А це — в свою чергу — допровадило до катастрофи дорогої авторові „ягайлонської ідеї".

„Реасумуючи — кінчить редактор „Бюлетину" — і бажаючи в одним реченні уняти розвиток наших сучасних польсько - українських відносин, мусимо ствердити, що зближаємося до нової сучасної хмельниччини, себто до страшної поразки нашої державної ідеї на окраїнах. Над окраїнами зависла тінь нового Хмельницького".

Не входимо тут у полеміку з автором; полишаємо теж на боці його вихідну точку (ми маємо свою). Але наводимо цей голос як голос надзвичайно характеристичний для польської громадської думки. Показує він, що самі „нормалізатори" не роблять собі ніяких оман щодо того, до чого може привести „нормалізаційний" курс: гарних обіцянок на словах, а ендецької політики на ділі.

ЖИДИ Й УКРАЇНЦІ

(Стаття надіслана).

Жидам починає прикро житися в Польщі. Це дотичить майже виключно чисто польських воєвідства, і то ті, що були перше під москалем. В Познанщині, що була до війни під німцями, вони взагалі великої сили не мають, бо і передтим, за німецьких часів, не мали. Але в давній „Конгресівці", що була під москалем, справи представляються інакше. Ті землі лежали ще по тім боці „черти поселенія", яку москалі намалювали на мапі і поза яку жидам не вільно було на постійно переноситись.

Москалі воліли їх мати на чисто польських, українських і білоруських землях, але на свої корінні землі їх не пускали: вони хотіли мати своїх купців, своїх ремісників, своїх промисловців. Нащож би їм було пускати на голову своїм людям такого небезпечного конкурента, як жид?

Зате в польських, українських, а зокрема в білоруських губерніях розжилися жиди в повній силі. І досі є у Варшаві одна спеціальна жидівська округа, „Налевки", мимоходом кажучи, дуже нехлюйна, джерело всяких хвороб.

Але в Польщі „черти поселенія" нема і жидів взагалі є всюди повно, зокрема по містечках.

А в чисто польських повітах, що були давно під москалем, відносини між польською й жидівською людністю все більше загострюються. Не без того, що живе ще і стара чорносотенна (трохи причепурена тепер) традиція, котра каже бачити все лихо в жидах.

І тому то в таких містечках дуже легко приходить до жидівських погромів.

Поляки кажуть, що їм уже жидівської „фрехгайт" забагато, а як і її не видно, то попросту конкуренційні огляди грають в антисемітських настроях велику ролю. Дотичить це може не так купецького стану, як радше інтелігентної кляси.

І виходить в практиці на таке, що хоч по закону всі національности й віроісповідання у Польщі рівноуправнені, то всеж таки на ділі так не виглядає.

Відноситься це й до інших не-польських народів, а передівсім до жидів. А хоч і впустять при записах до високих шкіл певне число жидів, то гірка їх там доля! Бють їх, кажуть сидіти в окремих лавках та зневажають на кожнім кроці.

І пол тут не грає ролі, а „слабий" жіночий пол бере так добре по плечах палками, як і так званий „сильний".

Але вже найпоганіше представляються справи по малих містечках, де яканебудь жідівська провокація викликує нераз величезні погроми, причім часом і мертвих не бракує...

Грає тут головну ролю вшехпольська преса, котрої орґани говорять таки цілком ясно: **„Ми хочемо позбутися всіх жидів з Польщі, а коли можна, то й з Европи".**

Такі, цілком явно вшехполяками (нац. демократами) підношені кличі, є справді для жидів небезпечні, тимбільше, що вже і Німеччина ті кличі цілком консеквентно переводить у життя.

Але проте є велика ріжниця в реалізації антисемітизму в одній і другій державі: німці нікого не вбивають, а в Польщі і цього не бракує.

Недавно американські жиди розпочали велику акцію в обороні переслідуваних у Польщі їх краянів і висказали числами, скільки жидів у Польщі вбито, а скільки лише побито і їх майно зруйновано.

І цьому годі перечити, бо це правда, і лише це впадає в очі, що такі погроми трапляються в корінній Польщі, а не на українських землях під Польщею.

Через те, що й українці в Польщі „не благоденствують", то з цього виходить самособою льогічний висновок, що **жиди й українці** повинні порозумітися між собою і повинні попросту стояти з собою в союзі.

„На злодзею чапка горе", кажуть поляки, і тому багато їх журналістів підносять крик, що такий союз був би явно звернений проти Польщі і поляків. І так виразно пише Владислав Студніцький у виленськім „Слові":

„Український діяч д-р Баран пропагує бльок українців з жидами на терені східньої Малопольщі (східньої Галичини) для спільної боротьби з Польщею".

Але тут уже п. Студніцький пробрехався, бо посол Баран нічого подібного ніде не писав. І спільна оборона це ще не спільна атака.

Своєю дорогою, найбільший німецький воєнний тактик, ґен. Мольтке, писав: „Найліпшою обороною є удар".

Одначе в суспільнім житті не треба цього брати дослівно; мирний удар можливий лише при виборах і це очевидно можливе і в Польщі, хоч дуже рідко, а за найновішим виборчим реґуляміном — взагалі неможливе.

„Діло" писало, що жиди повинні бачити свій інтерес у зближенні до українців. Одначе жидівська преса є аж дивно здержлива, наскільки йде про висказання прихильних настроїв до українських бажань. Це переконує українців, що в часах, коли жиди ждуть на заяву симпатії з боку не-жидів, вони самі мовчать, коли йде про українські життеві справи.

І тому каже „Діло", що українське становище було і є ясне: ми числимо передівсім на себе самих. До жидів звертаємось, лише ведені культурним гуманізмом, як до природнього союзника серед панівних відносин. Ми поборюємо всі методи звірського антисемітизму, але не зрікаємось нашої пристойної господарської боротьби. Ми висказуємо наше співчуття з причини нещасть, які стрічають жидівський нарід одначе будемо боронитись, проти отруї комунізму, котру власне жиди вносять у наші села".*)

*) Знаю з безпосердньої обсервації, себто обіздки по селах, що колиб не жидівські аґенти большевизму, то не булоб і сліду з нього по наших селах. — Ю. Г.

(Кінець буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДІТРОЙТ, МІШ. Бр. св. О. Николая, від. 175, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 18-го вересня, в годині 6-тій ввечір, в гали парохіяльній на Клиперт вул. Просимо членів прийти на означений час. Обовязком є кождого члена прийти на ці збори, бо маємо важні справи до вирішення. Неприявний член без оправдання буде відповідати після статута. — В. Братусь, предс.; В. Білінський, кас.; В. Бартощ, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 372, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в пятницю 17-го вересня в годині 7:30 ввечір. Просимо всіх членів прийти на ті збори. — В. Ярема, предс.; М. Дубас, кас.; Д. Семинюк, секретар.

АКРОН, О. Бр. Сош. св. Духа, від. 295, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 19-го вересня, в годині 1:30 пополудні, в гали церковній. Просимо всіх членів прийти на час, а довгуючі хай стараються вирівнати свої залеглости: — М. Петруха, предс.; О. Цепко, кас.; В. Пулк, секретар.

Ярослав Пастернак.

ДАВИДГОРОДЕЦЬКІ КНЯЗІ

Щораз частіше трапляються випадки, що археольоґія подає помічну руку історії та добутим із землі, наскрізь обективним матеріялом помагає вияснити неодно місце найстарших наших історичних джерел, справляє вдечому їх дані, льокалізує в терені їхні вістки, а нераз виявляє зовсім незнані сторінки українського життя з часів першої державности. На один такий новий випадок можемо вказати саме тепер.

Мале подільське містечко Давидгородок, знане досі, як наш Куликів та Угнів, із добрих шевців (а до поліського болота треба добрих чобіт!), прославилося в останніх часах важним археольоґічним відкриттям, яке у звязку з київським літописом розяснює мабуть дефінітивно одну темну досі сторінку історії туровопинської области українських земель.

Лежить цей Давидгородок над Горинню, несповна дві милі від її гирла у Припять, на перехресті двох великих водних шляхів. Один із них, здовж Припяті, лучив Польщу Пястів з українськими землями над Дніпром і тим шляхом прийшла Христова віра на Полісся; другий прямував до нього здовж Горині із густо заселеної Волині на північ через непрохідні поліські болота.

Сама назва місцевости та велике городище у ній із княжих часів вказують виразно на те, що заложив її якийсь князь Давид. Коли розглянутись у наших літописах того часу, то згадується там аж десять князів того імени, але основником Давидгородка міг бути тільки один Давид Ігоревич, внук Ярослава Мудрого. Як син волинського князя Ігоря, заняв він був спершу Тмутороказь, повім Олеше над гирлом Дніпра, де головним джерелом його доходів були великі мита, накладані на чужих купців. Випертий звідтам, вернувся Давид назад у рідні сторони і, маючи свого роду торговельну практику, осів у 1100 р. у Дорогобужі над Горинню, черпаючи певно знов зиски із згаданого торговельного шляху здовж цієї ріки.

Від того часу, аж до його смерти у 1112 р. літописи не згадують уже про нього, тільки пізнеше син його Всеволод титулується князем „із Городка", себто напевно із нинішнього Давидгородка, заснованого його батьком десь між 1100—1112 р. Один раз в Іпатськім літописі Всеволод названий князем „із Городна", причому буква „н" поправлена на „к". На тій підставі думав дехто, що було окреме удільне князівство у Городні і щойно тепер зайшла подія, яка вповні потвердила, що не про Городно там річ ішла, тільки про Городок.

На забутому городищі у Давидгородку копали при кінці жовтня 1936 р. рови на фундаменти під нову православну церкву, на місці, де згоріла попередня, і при нагоді зробили незвичайно цінне археольоґічне відкриття.

Передівсім показалося, що це городище належить до типу т. зв. болотяних городищ, себто на цілу свою висоту пятьох метрів було штучно насипане серед болота довкола (повна анальоґія до нашого княжого Белза та Звенигорода). Тому тепер на фундаменти під мурований храм прийшлося копати дуже глибоко, аж до твердого ґрунту і при цьому натрапили спершу на поперечні грубі бальки. Вирубували їх, різали пилами впоперек і копали дальше.

Натрапили на дерев'яний поміст, щось у роді грубого хідника. Прорубали його...

Під ним прийшли на дубові палі, масу черепя із кухонного посуду княжої доби, кілька рогів із лося, кістяні вироби незнаного вжитку, якісь прикраси кістяні з типовим орнаментом, аж нагло стукнули лопати об щось порожнє. Показалися 15 масивних дубових домовин, без сліду вживання при них пили та цвяхів, під низьким склепінням теж із дубових брусів та палів, а в них чоловічі та жіночі кістяки у гостроносих постолах із лосячої шкіри. З одежі залишились тільки дрібні клаптики досить грубого „зґрібного" полотна.

Коли ближче оглянули це місце розкопів по якімсь часі Антін Луцкевич, директор білоруського музею у Вильні та д-р Роман Якимович, директор Державного Археольоґічного Музею у Варшаві, показалося, що це памятки із XII. ст., а в дубових домовинах у спеціяльній крипті під колишньою княжою церквою можуть спочивати хіба тільки давидгородецькі князі: Давид Ігоревич, його син Всеволод і внуки Борис, Гліб та Мстислав, усі із своїми жінками, потім і дехто з визначних бояр.

Це щойно другий на західньо-українських землях випадок, де знайдених наших князів можемо назвати по імени (першою була домовина князя Льва у Лаврові 1767 р.), і тому тим більша шкода, що робітники помішали тепер княжі тлінні останки, закопуючи їх в іншому місці.

Дубові бруси, дошки та палі, нищені так безоглядно ними без фахового нагляду — це напевно останки княжих будівель, оборонних веж, мостів через болото. Керамічні фраґменти, збирані з кожної верстви окремо, моглиб їх добре датувати. На жаль, вони лежать тепер всуміш на купах викиданої глини і стратили усю свою стратиґрафічну вартість. Із тих, які я дістав із Білоруського Музею у Вильні до означення, найстарші походять справді десь з XII. ст., і це годилосяб добре із фактом заснування Давидгородка Давидом Ігоревичем. Частину можна віднести до XVI—XVII. ст., деякі походять аж з кінця XVIII. або початку XIX. ст. що вказує мабуть на безперервне замешкання городища аж до нинішніх часів.

На всякий випадок давидгородецьке городище, як цінний причинок до середньовічної історії нашого Полісся, заслугує на скорий систематичний обслід та пильну консерваторську опіку. Перевести у Давидгородку археольоґічні розкопи пропонували деякі чинники у Вильні, одначе на перешкоді цьому стоїть брак покищо дозволу для мене на такі досліди в терені поза трьома східньо - галицькими воєвідствами. На інтервенцію з Варшави перервали на якийсь час праці біля нової церкви на городищі, але делеґація місцевих шевців виєднала у президента держави відклик цього розпорядження і тепер мабуть тільки зима (грудень 1936 р.) не дозволяє несвідомим громадянам Давидгородка нищити дальше цінні памятки їхньої старовини. Що з весною буде: чи знайдуться відповідні фонди та прийде скоро фахова інтервенція, це вже інша річ.

При незвичайно цікавих тамошніх знаходах скористала теж і церковна археольоґія, добуваючи новий доказ на твердження, що нинішні церкви, коли збудовані на давніх городищах, стоять звичайно на місці колишніх храмів. Ті знову заняли нераз місце ще давніших поганських „капищ", як їх називають наші середньовічні церковні автори.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ПЛАЧУЧИЙ АВТОМОБІЛЬ.

Між новими навчальними середниками, що будуть заведені в деяких початкових школах цього шкільного року, є фільма, що представляє пригоди автомобіля, котрий говорить людським голосом, підморгує передніми світлами, як людина очима, точить газоліну, як людина сльози, словом, проявляє по людському думки, почування, бажання.

Здавалося, що це новий абсурд для затуманення наших дітей. Де хто коли бачив авто, що плаче, хочби й газоліновими сльозами, або підморгує очима, як дитина, що їсть морозиво?

Одначе чи не є це просто казка, як багато інших? Чи не маємо ми оповідання Івана Франка про ті часи, як іще звірі говорили? Чи не оповідається в них, як джміль женився, як сороки й горобці говорили, як медвідь царював? І чи ті казки справді були такі пусті, що тільки нам голови забивали, чи може вони навчали нас при помочі звірячих постатей річи про людей, яких інакшою дорогою, говорячи про людей, тяжко булоб навчити?

НА ЩО ЗДАВСЯ ОБРАЗ ПЛАЧУЧОГО АВТА?

Фільму плачучого авта видала встанова, що зветься „Автомобіль Сейфті Фавндейшен", отже, як видно з назви, організація, що поклала собі за ціль охороняти людей від автомобільних випадків.

Отже ця фільма це наче казка, що має повчити дітей про цей „культурний комплекс", котрий називається автомобілем, а до котрого *належать такі* „*культурні прикмети*", як: машина до їждження, гаражі, газолінові стації, закони про скорість їзди, поліції для автомобільного руху, тощо.

Якщо в цій казці є щось дивне, то не те, що автомобіль плаче. Адже й у наших казках оповідається про те, як мертві предмети говорять, гніваються, плачуть. Жолоб говорить, ненасмароване колесо кричить, хата по господарі плаче. Як є що нове в казці про авто, то хіба само авто. Але цьому не дивниця: адже автомобіль це новий винахід.

РЕВОЛЮЦІЙНИЙ ВИНАХІД.

Недавний це винахід — автомобіль. Багато з нас памятає ще час, як він уперше появився. А проте які великі переміни він поробив!

Скільки людей їздить нині автом. Як авто заступило в багатьох краях коня, а тимсамим знищило цілі промисли й ремесла, звязані з конем, а замісць цього створило нові. Як воно зробило конкуренцію залізниці. Як воно повязало з собою далеко від себе живучих людей і далеко від себе віддалені околиці. Як воно перемінило зовсім вигляд вулиці. Як воно завело ріжні нові вигоди, приємності, а з тим і видатки, шкоди, небезпеки.

Коли 7-го вересня цього року вибіли в Ню Йорку з літака 3 чоловіки у віці 90 літ та одна жінка у віці 84 років, відбувши дорогу з Каліфорнії до Ню Йорку за 17 годин, дорогу, на котру найстарший з них кількадесять літ тому, їдучи з Ню Йорку до Каліфорнії, „критим возом", потребував 17 місяців, то це ми приписуємо літакові, забуваючи притому, що якби не мотор, що розвинувся завдяки авті, то певно й літака не булоб.

Просто, революційні переміни...

ДОРОГА, ЧИ СМЕРТНА ПАСТКА?

Багато з нас дивиться на дорогу ще старими очима своїх молодечих чи дитячих досвідів. Дорогою йшли і їхали люди з недалеких околиць. Переїжжали з села до села, з міста до міста. Дорога вела в широкий світ. Одначе дорога була теж для сільських дітей місцем забави.

У модерному американському місті діти теж хочуть бавитись на вулиці, але чи розумно це? Адже навіть уживати вулиці для переходу на інше місце не зовсім усе безпечно. На вулиці ждуть на людину всякі несподівані небезпеки — небезпеки для здоровля, цілости особи й життя.

І тому модерні люди завели в школах науку ходження вулицями. В Англії виховники широко розглядають питання, як навчити дітей „ровд сенс". В Америці теж учать дітей безпеченства на вулиці. Американська школа не вдовольняється думкою, що родичі дітей навчать дитину ходити вулицею безпечно, бо школа знає, що р о д и ч і ч а с т о не роблять річей, яких від них можнаб ждати, й тому школа перебирає на себе завдання вчити дітей безпеченства на дорозі.

ДОБРЕ ВЧИТИ — ШТУКА.

Відколи американська школа взялася вчити дітей безпеченства на дорозі, були пробувані ріжні способи навчання цього.

Наперед старалися дітей страшити. Розповідали їм ріжні страшні річи про те, які то жахливі випадки їм можуть трапитися на дорозі з автами, якщо не будуть уважати. Такі річи робили вже звичайно ті родичі, що дбають за безпеченство дітей на вулиці. Одначе вчителі знали, що батьківські страшення дітей не все помагали: саме часто діти, добре батьками страшені, падали жертвою автових випадків. Ага, догадувалися вчителі, це певно тому, що діти слухали лекцій, але тих лекцій не навчались. Яка на це зарада? Проста: треба не лише дітей навчати, але дивитися за тим, щоб вони лекції справді навчилися. А як цього добитися? Просто: питати їх про безпеченство на дорозі так, як питається рахунків, географії, історії.

Одначе дуже скоро показалося, що й цього замало: діти часто дуже гарно вчилися предмету безпеченства, але його в житті не примінювали. Знали всі правила безпечного ходження вулицею, але безпечно не ходили. Проти правил безпеченства попадали під авта.

Словом, і потрясування дітей страхіттями не показалося добрим засобом навчання дітей.

ВЛАСНИМИ РУКАМИ.

„Фундація Автомобільного Безпеченства", що випустила в світ згадану фільму про авто, свідома цеї невдачі навчання безпеченства на дорозі й береться до справи в ще інший спосіб.

Наперед, випустивши в світ рухомі образки, що зображують казку про говоряче авто, фундація запросила дітей, написати до цеї фільми слова. Отже як образки щонебудь представляють, напр. як авто підморгує світлами, діти мали нагоду сказати, що саме авто тоді говорить. Як образки представляють, що авто плаче, то діти казали, якими словами воно плаче. Як на образку авто бачить необережну дитину, то що сказало авто дитині? Що дитина сказала авту?

Гарна наука, скажете. Таж це забавка, не наука!

Можливо, що забавка, скажуть люди з фундації. І як це справді забавка, то це найкраща наука. Адже чи не вчиться дитина, і взагалі людина, найкраще при помочі забавки? А тим більше при такій забаві, при котрій дитина сама примінює свої сили, сама обдумує слова науки?

А ЯК НЕ ВДАСТЬСЯ?

Каже фундація, що діти по школах дуже радо придумують ці слова для авта, дітей, тощо, представлених на рухомих образках. Вони читають по газетах „комічні смужки", знають, як там уложені слова ріжним особам, і вони скоро навчаються це робити.

Та звісно, не в цьому справа, чи діти люблять це робити, а в тому, чи вони справді навчаться лекції так, що почнуть цеї науки вживати в своїм житті. Отже головне питання в тому, чи справді забавка доконає діла. Чи справді цим способом дітей навчать того, чого їх страхом не навчили.

Чи від цих образків діти не лише будуть знати правила безпеченства на дорозі, але й ці правила будуть практично пристосовувати, цього покищо справді не знати. Будемо знати аж по якомусь часі, по пробі.

А що буде, як цей спосіб не вдасться? Що тоді буде?

Буде те, що все бувало. Одні люди махнуть руками й скажуть: "Не тратьте, куме, сили: спускайтеся на дно!" Розумні люди будуть пробувати нового способу, а як він не вдасться, то ще новішого, і так далі, поки нарешті не попадуть на вдалий спосіб і не досягнуть того, чого досягнути взялися.

УКРАЇНСЬКА КНИЖКА В УКРАЇНСЬКУ ХАТУ

—o—

„Напередодні".

На складі книгарні „Свободи" знаходиться знаменита історична повість **Остапа Білозерського** з часів упадку російського царату, названа **„Напередодні"**. Ця повість зображує події напередодні російської революції. В ній по мистецьки описані події на царському дворі, інтриги царської камарилі з Распутіном на чолі, страшну деморалізацію, получену з якоюсь сектантською забобонністю царської родини й значної частини царської аристократії, та безрадність царя Миколи II. боротися з цим лихом. Цар вцілості піддався під впливи своєї, почасти здичавілої, жінки й замикаючи очі на зближаючуся катастрофу, зрезигновано котився в пропасть.

Автор описує яскравими красками саму революцію, викликану українськими вояками й українськими старшинами та студентами, що перебували в той час у Петрограді.

Ця повість основана на історичній правді. Автор сумлінно перестудіював історичні матеріяли і спомини російських, французьких і українських політиків з тих часів і в ці сухі історичні матеріяли вплів по мистецьки виведені особисті конфлікти.

Свої характери автор добуває з рядів бувшої царської аристократії, з рядів міністрів, офіцирів, звичайних вояків, робітників, селян, студентів, інтелігенції. Всі вони мають своєрідний погляд на тодішні суспільно-політичні справи, які часто з собою різко суперечать; у всіх них слідний якийсь неспокій за те, що буде далі. Одні з них відчувають, що мусить наступити зміна, й жахаються тої зміни. Інші теж знають, що буде зміна, але щиро її прагнуть. Автор по мистецьки вводить читача у цей неспокійний настрій і наче повертає історію 20 літ назад.

Далі, він надзвичайно цікаво описує ступневий розклад російської інтелігенції, яка, стративши віру до своєї влади, а також віру до місійного післанництва своєї нації, духово вироджується й попадає в „наплевательний" настрій.

Рівночасно з тим наступає пробудження національного ідеалізму серед української інтелігенції, якій моральний розклад російської імперії розкриває очі на тодішній стан. Відвертаючися з обридженням від московського бруду, українська інтелігенція починає шукати духового звязку з українськими широкими масами, українським народом, та вкупі з ним дістає бажання мати свою державу.

Цікаві любовні сцени, по мистецьки схоплюване тло, виразні харатери і їх переживання, роблять повість надзвичайно інтересною, легкою й приємною в читанні, хоч попри приємність автор вложив у неї велику скількість поважної історичної науки. Але ця наука так старанно захована, що вона не денервує читача своєю „повчальністю". Прочитавши її, читач набирає правдивого поняття про тамошні відносини, про тодішні події. Він збогатився знанням, але здобув його не шляхом томливого навчання, тільки шляхом надзвичайно цікавого і приємного читання. „Напередодні" складається з двох томів, яких ціна є $1. Їх можна дістати в книгарні „Свобода".

На концерті.

— Як думаєте: чи моя жінка співає чудово?

— Перепрошую, що ви кажете?

— Питаюся, як вам подобається голос моєї жінки?

— Даруйте, та ця баба так верещить, що я не розумію, що ви до мене говорите!

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ТАНЕЦЬ У ЯПОНІЇ

Спочатку японці холодно відносилися до чужих танців, та сьогодні чужі танці що дня танцюють у всіх великих містах. Попри модерні европейські танці танцюють два найпопулярніші танці: „Токіо ондо-одорі" і „Сакура (т. зв. черешневий цвіт) „ондо-одорі". Ці танці головно радо танцюють нижчі верстви і в місті і на провінції, на прилюдних площах.

Театри з великим успіхом дають оперети і ревії, у яких танець творить головну частину програми. Осередок мистецького танцю, балету, є в Токіо. Балет той має свої сезони: весняний, що триває від квітня до червня, й осінній від вересня до листопаду. Між тим часом танцюють японські народні танці в усій Японії. Мистецький танець є двоякий. Один наслідує старі японські танці, а другий більше схиляється до европейського клясичного та модерного балету. Підчас сезону виступає у самостійних вечорах у Токіо яких 40 солістів-танцюристів.

Вві спроби, щоби створити окремий модерний японський т а н к о в и й стиль, не вдався, бо нема доволі відповідних учителів ні шкіл, головно тому, що той стиль не твориться на основі традиційних японських народних танців.

Старий японський танець розвинувся з кінцем доби Едо (Едо це стара назва Текія), приблизно тому сто літ і він зовсім інакший від европейського розуміння танцю. Нині вже є лише кілька представників того традиційного танцю. Сам танець цей не дає можливостей для дальшого розвитку, тому є це одна з головних перешкод у створені мотерного японського танкового стилю. Той танець плекає театр Кабукі. Той старий танок має багато прихильників, які дуже вважають на те, щоб до нього не вмішувати щонебудь нового.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, повідомляє всіх своїх членів, що три-квартальні збори відбудуться в суботу, 18-го вересня, в годині 6-тій ввечір, в гали церковній під ч. 127 Парк вул. Обовязком кождого члена є прийти на збори в означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих просимо вирівнати свої залеглости що місяця, бо впротивнім разі будуть суспендовані. Просимо приєднувати нових членів до Союзу і до Тов. — Н. Глуговський, предс.; І. Ліпцан, кас.; Й. Децембер, секр.

ЮВИЛЕЙ ГЕНЕРАЛА ВОЛОДИМИРА СІКЕВИЧА

—o—

З нагоди 50-літньої річниці військової служби нашого заслуженого військового, політичного й громадянського діяча генерал - хорунжого **Володимира Сікевича 25. і 26.** вересня ц. р. **в місті Торонто** відбудеться **ювилейне свято**, яке влаштовує Ювилейний Комітет.

Ювилейний Комітет закликає всіх українців і українок у Канаді і Злучених Державах Америки взяти активну участь у цім святі.

В суботу, 26. вересня ц. р., в год. 8-мій ввечері, в салі Українського Народнього Дому відбудеться в честь ювилята **академія - концерт**, на який Ювилейний Комітет висилає запрошення урядові Онтаріо, послам, сенаторам, представникам британського військового командування, посадникові міста, редакторам газет і іншим визначним чужинцям міста Торонта.

Передбачаючи велике число делегатів зо Злучених Держав Америки й Канади і бажаючи заранше уложити програму академії, Ювилейний Комітет звертається до всіх організацій з ласкавим проханням, заздалегідь повідомити Комітет про висилку делегата, подавши його імя.

Всіх делегатів Ювилейний Комітет просить приготувати свої привітальні промови на письмі і передати її секретареві Комітету для оголошення в ювилейній книзі. Привітальна промова не повинна забирати більше часу як 5 хвилин.

Дня 25-го вересня просимо всіх делегатів бути на салі і заняти визначені для делегатів місця не пізніше як у год. 7:30 ввечері.

Докладніші відомості про академію й концерт будуть подані в програмі. В неділю, 26. вересня ц. р., в год. 1-шій пополудні, Шановний Ювилят генерал В. Сікевич зложить вінок на могилі Невідомого Жовніра перед Сити Гол.

В той же день у год. 2-гій пополудні Ювилейний Комітет улаштовує в честь Шановного Ювилята **бенкет**, який відбудеться в Українськім Народнім Домі. Хто бажав би приняти участь у тому бенкеті, може набути вступні білети наперед у місцях, поданих в оголошеннях.

В часі бенкету Шановному Ювилятові зложать привіти члени Ювилейного Комітету, делегати організацій з Канади і зо Злучених Держав Америки та визначні українські громадяни.

При кінці бенкету Ювилейний Комітет вручить Шановному Ювилятові спільний національний дар. Особи, що бажалиб причинитися до цього дару, просимо передати свою частку на імя скарбника Комітету, адв. Т. Гуменюка, якого адресу подаємо нижче.

Ювилейний Комітет просить ласкаво всі особи, які мають збіркові листи, переслати їх не пізніше як 20-го вересня на імя скарбника, адв. Т. Гуменюка.

Mr. T. Humeniuk,
Maning Chambers,
72 Queen St., W. Toronto,
Ont., Canada.

За Комітет для влаштування ювилею генерала Володимира Сікевича:

Д-р В. Яремій, голова;
Адв. Т. Гуменюк, скарбник;
В. Гультай, секретар.

Боксер (впадає до поліційної станиці): — Пане комісарю, моя жінка хотіла мене вбити!

— Як?

— Завдала мені сорок пять ударів сковородою в голову.

— Та якось голову маєте цілу.

— Так, пане, та коби ви побачили, як тепер вигладає ця сковорода!

ШПІОНАЖА В ЯПОНІЇ

—о—

Розвідка та шпіонажа займають виімкове місце в політичному житті Японії. Головним тереном японської шпіонажі є Китай, Злучені Держави, Англія і СССР, одначе сітка шпіонажі захоплює багато інших країв, як: Іран (Персія), Афганістан, Туреччина, Греція. Японські шпіони виступають якнайріжніше, як дипльомати, голярі, духовники, військові аташе, купці, фотографи.

Вказівки тим шпіонам дає японський генеральний штаб, якого відділи кермують діяльністю поодиноких шпіонських агенд. Іде тут не лише про військові інформації, але й про політичні й економічні, про вишкіл кандидатів для „делікатних" шпіонських завдань. Крім того штаб контролює діяльність цивільних департаментів і т. зв. „суспільних" організацій. Між ними найважнішу ролю відграє могутня тайна терористична організація „кукурюкаї", що значить „по тому боці Амуру". Популярно відома ця організація як „Чорний Змій".

На політичну арену виступив „Чорний Змій" в 1901 році як ультрапатріотична права організація, якою проводили реакціонери Тояма й Уціда. Програма тієї організації, тісно звязаної з генеральним штабом, служила передовсім імперіялістичним завоюванням Японії на азійському континенті. „Чорний Змій" відограв важну ролю тому більше як 30 літ, підчас японсько-російської війни, а саме зорганізував шпіонську й диверсійну акцію у запіллі царської армії.

По війні впливи тієї організації зросли ще більше. Сітка її діяльности захопила тисячі агентів, багато спеціяльних курсів, шкіл і інститутів вишколювання шпіонів. Багато із теперішніх політичних і військових японських діячів перейшло школу „Чорного Змія". Недавній премієр Гірота почав свою карієру як агент „Чорного Змія" в Кореї і Манджурії в 1905 році, коли ще був студентом.

Японська шпіонажа працює на основі точно окресленої системи, а не погорджує ніякою „працею", між якою є крадіж, отруя, динаміт. Головно в Китаю послугуються такими методами. В кожному китайському місті є японські шпіони, що про око виконують найневиннішу роботу. Є вони буддійськими священиками, власниками люпанарів і палярень опію. А всюди досліджують вони дбайливо свій відтинок, збирають вістки, фотографують, здіймають мапи. Більші агенти виступають як представники великих торговельних фірм і культурних установ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МІНЕАПОЛІС, МІНН. Тов. Запорозька Січ, від. 385, повідомляє всіх своїх членів, що три-квартальні збори відбудуться в неділю, 19-го вересня зараз по Службі Божій в церковній галі. Тому обовязком є кождого члена прийти на ці збори бо є важні справи до вирішення. — О. Шабатура, предс.; Н. Дмитрук, кас.; О. Козак, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Василія Великого, від. 214, подає до відома всім своїм членам, що три-квартальні збори відбудуться в суботу, 18-го вересня, в гали парковій о годині 7-мій ввечір точно. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. — І. Паславський, секр. Ст. Семерак, предс.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх місцевих членів, що три-квартальні збори відбудуться в неділю, 19-го вересня, в годині 1-шій пополудні, в домі У. А. Горожан, під ч. 847 Н. Френклин, вул. Просимо членів прийти на ці збори, бо маємо деякі важні справи до вирішення. — С. Чорномаз, секретар.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Сестрицтво Благовіщення, від. 125, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19-го вересня, зараз по Службі Божій в гали церковній при Оклей і Райс вул. — П. Дмитрів, предс.; Р. Попадюк, кас.; І. Подола, секретар.

ПОРТ ДЖЕРВІС, Н. Й. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 198, повідомляє всіх своїх членів, що три-квартальні збори відбудуться в неділю, 19-го вересня, в год. 4:30 пополудні під ч. 3 Тайк вул. Просимо всіх членів прийти на збори, раз на 3 місяці, щоб обговорити й вирішити ріжні справи. — Уряд.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 347, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19-го вересня в годині 2-гій пополудні в гали де звичайно. Просимо членів щоби явилися на цих зборах. Довгуючі члени щоби прийшли і вирівнали свої довги. — Т. Ковальський, предс.; М. Прихович, кас.; І. Тимчій, секр.

ЛОРЕЙН, О. Тов. У. Н. Союз, відділ 50, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19-го вересня, в годині 1-шій пополудні. Просимо членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження, то приявність кождого члена є конечна. — М. Шомичик, секретар.

СТ. ЛУІС, МІЗ. Бр. св. Володимира, від. 179, повідомляє членів, як місцевих так і позамісцевих, що три-квартальні збори відбудуться в неділю, 19-го вересня там де звичайно. Просимо всіх членів явитися, як також напоминаємо довгуючих членів, щоби старалися і по змозі вирівнали свої залеглі довги. Просимо членів старатись приєднувати нових членів до Союзу, як також вписувати свої діти до мол. деп. — М. Тильович, предс.; М. Кульчицький, кас.; В. Ґолдак, секретар.

ПЛЕЙНС, ПА. Бр. св. Андрея, від. 48, повідомляє всіх своїх членів, що три-квартальні збори відбудуться в неділю, 19-го вересня о год. 2-гій пополудні, в гали Мих. Негребецького під ч. 84 Норт Рівер вул. Тому обовязком є кождого члена прийти на ці збори бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючі мають вирівнати свої довги, бо впротивнім разі будуть суспендовані. Неприявний член буде караний після статута. — В. Бережанський, предс.; М. Негребецький, кас.; Й. Кривий, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, подає до відома, що збори відбудуться в неділю 19-го вересня, в годині 2-гій пополудні. Обовязком кождого члена є прийти на збори та заплатити місячну вкладку кождого місяця, або наперед. Член котрий не вирівнає своєї вкладки що місяця буде суспендований. Так само напоминаємо довгуючих членів, щоби сплачували свої залеглі довги. — В. Ракочий, предс.; П. Лаґоцький, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що три-квартальні збори відбудуться в неділю 19-го вересня в годині 5-тій ввечір, в гали парохіяльній на Ґрінвіч Евені. Просимо членів прийти на означений час бо маємо важні справи до полагодження, як також напоминаємо довгуючих членів, щоби вирівнали на цих зборах свої залеглости, бо впротивнім разі поступиться після статута. Також просимо членів вписувати свої діти. — В. Карий, предс.; Н. Когут, кас.; Ілько Михайлишин, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в пятницю, 17-го вересня, в год. 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, під ч. 13 Вашінґтон вул. Просимо всіх явитися і вирівнати свої місячні вкладки. — Н. Чолій, предс.; В. Мандзій, секретар.

ВІЛКС-БЕРІ ПА. Бр. св. О. Николая, від. 99, подає до відома всім своїм членам, що три-квартальні збори відбудуться в неділю, 19-го вересня, в гали церковній зараз по Службі Божій. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Неприявний член підлягає карі після статута. Просимо довгуючих членів, щоби прийшли на ці збори і вирівнали свої величезні довги, бо впротивнім разі будуть суспендовані. — Уряд.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Бр. св. О. Николая, від. 5, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів і членниць, що три-квартальні збори відбудуться в суботу, 18-го вересня, в годині 7:30 ввечір в гали Укр. Дем. Клюбу, 24-11 Стейнвей вул. Просимо всіх членів, щоб прийшли на збори в означенім часі. Хто має приятелів, знакомих, або дітей, котрі ще не є членами У. Н. Союзу, хай приведуть на збори і впишуть їх у члени. Пригадуємо тим членам, котрі довгують до від. каси за свої вкладки, щоби прийшли і заявили що вони думають робити, в справі своїх залеглих вкладок, щоби пізніше не нарікали. Неприявний на зборах член чи урядник підлягає карі після статута. — І. Сидор, пред. Ан. Климишин, кас.; П. Барнич, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 252, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19-го вересня в годині 12:30 вполудне, в парохіяльній гали при 1944 Ірі вул. Просимо всіх членів прийти на означений час. І. Маґас, предс.; Н. Батюк, секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. Тов. Згода, від. 20, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19-го вересня в годині 1-шій пополудні. Обовязком кождого члена є прийти на ці збори бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів просимо вирівнати свої залеглости, бо впротивнім разі будуть суспендовані. — М. Прихітко, предс.; Н. Триш, рек. секр.

ХТО ЗНАЙДЕ ПЛАЩ

Жіночий, що пропав у часі ДНЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЖІНКИ В НЕДІЛЮ, ДНЯ 12-го ВЕРЕСНЯ у Белведір Парку в Ню Йорку, дістане НАГОРОДУ!

МАРІЯ ДЕМИДЧУК, 338—22nd STREET, BROOKLYN, N. Y.

ЯК ЛЮДИ ДАВНО ВИЇЗДИЛИ НА ЛІТНИЩА

—

Туристикою займалися вже старі греки та римляни, які що року літом покидали задушливі міста, Атени, Спарту, Коринт, і їхали на острів Мельос, Кінтос чи Лесбос, що славились теплими лікувальними джерелами. Історія оповідає нам теж про римського мудрця Сенеку, який з приятелем звичайним селянським возом вибрався на прогульку та забрав із собою так мало річей, що другого воза не треба було.

Та не всі були такі скромні та мало вибагливі, як Сенека. Коли спека далася в знаки римлянам, до надморської прегарної місцевости-літнища. Бає над Тиренським морем вибиралися каравани багатих патриціїв (шляхти) із усяким добром, навантаженим на вози та мули. За кожним достойником ступав довгий ряд слуг, часом їх було навіть по кілька тисяч!

Звичай виїздити на літо призабувається у середньовічних часах. Одинокі люди, що літом мандрують, це челядники, що вибираються на науку, або на „вандер" (мандри), трубадури (поети) та студиї (студенти, академіки). Всім їх багатством були звичайно клуночки. Туристичний рух збільшується щойно в XVI. столітті, у часах т. зв. Відродження. Тоді модними стали виїзди за границю, що вважали конечним доповненням виковання молодого шляхтича. Двацятьлітній юнак покидав рідний дім на пишному коні, а за ним волікалися на кушах залізом обиті куфри та скриньки, де було золото, дорогоцінности та найгарніщі одяги, щоб юнак міг гідно показатися між чужинцями.

Ще сто літ тому люди їздили величезними колясами з багатьома скринями та нерозлучним мішком на постіль, а нерідко з цілим складаним ліжком. Бо в заїздах, де приходилося ночувати, нераз аж кишіло від нужі, від якої передбачливі подорожні боронилися так, що вставляли ноги ліжок у спеціяльні миски (які також везли з собою), до яких наливали воду, щоби внеможливити блохам і іншим „приятелям" людей мандрівку з долівки на постіль.

Потім прийшов новий спосіб подорожування: диліжанс, доступний для кожного, хто міг заплатити невеличку оплату. Диліжансом послугувалися в добі романтизму, хоч великі пани воліли вживати окремих, винаймлених лише для себе возів. Так подорожували всі великі тодішні поети й мистці. Англійський поет Байрон їздив по Італії та Греції з кільканацятьма скринями.

Подорож каритою, хоч і власною, не належала зовсім до приємностей. Страшні дороги (про асфальтові дороги тоді ніkому не снилося!) причинювалися до того, що подорожний стрясав собі всі нутрощі у душній кариті, а в коротких хвилинах відпочинку в заїзних домах давалися в знаки всяка нужа. В додатку брав подорожній усе з собою великий вантаж із постіллю, тому треба було вічно пильнувати, чи всі скрині та мішки в порядку, чи теж уже який не пропав.

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАІВ.

(114)

Фактично Дарно був так скупчений у своїй роботі, що він не дочув крику Юлі. Він справді чув сам крик, але йому здавалося, що цей голос походить звідкисьинде, а саме з підземеля. Та, не звертаючи уваги на крик, він подався туди, куди кликав його обовязок супроти свого приятеля. Кілька хвилин по нім Юля, Джордж і Тоґуа ускочили теж у коридор.

Дівчина боялася засвітити ліхтарку, щоб світлом не розбудити маянських потвор. У темряві вони тільки чули шум лиликових крил. Хоч їм усім терпла зо страху шкіра, то проте вони йшли вперед. Джордж сам один, або навіть у товаристві чоловіків, був би ніколи не пішов у тунель. Але присутність дівчини додавала йому відваги і рішучости.

Скоро вони перейшли коридор і далеко напереді побачили проблески світла. Вони приспішили ходу і побачили, що спереду є отвір, а у цьому отворі видніла постать Дарнота. Дарно схопився руками одвірків і видно було, що він крайньо виснажений. Юля тепер боялася кричати, тому вона лише з цілої сили побігла йому назустріч.

Та не встигла вона пробігти кілька кроків, коли Дарно зник на другому боці виходу. Що з ним сталося, Юля покищо не знала. Втім вона почула крик, а ще кілька хвилин пізніше побачила в отворі постать маянських потвор. З цілої сили мабігла вона тепер до отвору; прибігши там, вона побачила жахливий образ: покручі своїми кремезними руками стискали Дарнота за горло.